Paragrafta Anlatım Biçimleri, Düşünceyi Geliştirme Yolları - 2

1. Nietzsche'nin gündelik hayatta en çok kabul görmüş cümlesi, "Müziksiz bir hayat hatadır." olsa gerek. Gerçekten de profesyonel müzisyenler bir tarafa, sıradan bir dinleyiciyi bile alıp başka dünyalara götüren, notaların samimi vuruşuyla mutlu eden şey müziktir. İnsanoğlunun ilk bulduğu hatta iletişim aracı gibi kullandığı sanat dalı müzik olabilir mesela. Dolayısıyla müzik dinlemeyen, dinlemediğini söyleyen insanın hayatında bir şeyler eksiktir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmamıştır?

A) Tanımlama
B) Tanık gösterme
C) Karşılaştırma
D) Kişileştirme
E) Örnekleme

2. Gökyüzünün ışıl ışıl olduğu, yıldızların mışıl mışıl uyuduğu bir geceydi. Yaz akşamlarının o tatlı esintisi ıhlamur ağacının mis kokusunu sürünmüş, koklayanların başını döndürüyordu. Sessizliğin hâkim olduğu bu güzel gecede yıldızlardan biri, göğün yüzünde yavaşça kaydı. Yıldız o kadar yavaş kaymıştı ki yeryüzünde kimse onun göğe düştüğünü fark edememişti. İşin tuhafı, kendisi de başına ne geldiğini anlayamamıştı. İçinde rengârenk balıkların yüzdüğü bir ırmağa kocaman, parlak bir şey düştüğünde balıkların hepsi çok korkmuştu. Bu da neydi böyle! Daha önce ırmağın içinde hiç bu kadar parlak bir şey görmemişlerdi. Önce korkudan geriye çekilen balıklar, yavaş yavaş parlak şeyin etrafında toplanmaya başladı. Bir anda ırmağın bütün balıkları bu parlak şeyin başucuna gelmişti. Çok geçmeden etrafında toplandıkları şeyin bir yıldız olduğunu anlamışlar, yıldıza sorgu dolu gözlerle bakmaya başlamışlardı.

Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Görme, işitme ve tat alma duyularıyla algılanacak ayrıntılar vardır.
B) Sözcüklerin çağrışım gücünden yararlanılmıştır.
C) Öyküleyici anlatım ağır basmaktadır.
D) Kişileştirme yapılmıştır.
E) Niteleyici sözcüklere yer verilmiştir.

3. Anadolu topraklarında dolaşan gezginler karşılaştıkları sayısız doğal, kültürel ve tarihî zenginlikten paylarını alırlar. Türkiye'yi, Türk-İslam kültürünü tanımak isteyenlerin yolu mutlaka Selçuklu eserlerine de varır. Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası, Konya'daki Karatay Medresesi, Ahlat'taki Selçuklu Mezarlığı, Alanya'daki tersane, Aksaray'daki Sultanhanı gibi birçok yapı Anadolu topraklarında yapılmış mimari şaheserler olarak hayranlık uyandırır. Selçuklular matematikle statiği, mimarlıkla estetiği buluşturan bu eserlerin ayrıntılarında taş ustalığının ve çinilerdeki mavinin güzelliğinin sırrına ermişlerdi. Konya'daki Karatay Medresesi ve İnce Minareli Medrese, Erzurum'daki Çifte Minareli Medrese ve Sivas'taki Gök Medrese gibi yapıların taç kapıları içeriye girdiğinizde karşılaşacağınız görkemli bir güzelliğin habercisi gibidir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Örneklemeye
B) Açıklamaya
C) Karşılaştırmaya
D) Betimlemeye
E) Deyimlere

4. Mandovi'nin met cezirle ortaya çıkan nehir yatağının parıltılı yüzeyinde çamur zıpzıpı denen canlılar oturuyor. Bir Hint karabatağı, bereketli geçmiş bir balık avının ardından kanatlarını açmış, güneş ışınlarını emercesine hareketsiz duruyor. Benekli kanatlı yeşil bir çulluk, uzun gagasıyla yakalayabileceği bir av arayışında, çamurda dikkatlice geziniyor. Sıcak hava akıntılarına yol alan avcı kuşları incelerken yarı saklanmış bir ishak kuşu yüksek bir daldan bana bakıyor. Ağaçta oturan bir Malabar gri öküzburnu, güneşten rengi solmuş şapkamın modası geçmişliği karşısında ötüşüyle alay ediyor.. Güneş, açık ve mavi gökyüzünde yükselirken ellerinde çantalar taşıyan çiftler görüyorum. Belki de Panjim'in ucundaki Miramar Plajı'nın yumuşak kumlarında bir gün geçirmeyi planlıyorlar. Hele akşamüzerinin romantik atmosferi muhteşem bir gün batımıyla tamamlanınca Goa kıyıları yeryüzünün en güzel yerlerinden birine dönüşüyor. Onların aksi istikametinde, Fontainhas Bölgesi'nin rengârenk cephelerine doğru devam ediyorum. Ev numaralarının ve sokak isimlerinin mavi-beyaz renkli çiniler üzerine işlendiği dikkatimden kaçmıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) Bütün duyu organlarıyla algılanabilecek ayrıntılar vardır.
B) Betimleyici ögeler ağır basmaktadır.
C) Doğa, devinim içinde verilmiştir.
D) Kişileştirme yapılmıştır.
E) Sözcüklerin çağrışım gücünden yararlanılmıştır.

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

5. "Klasik" demek, her zaman için yeni demektir. Biz klasikleri okuyarak da bugünü takip edebiliriz, an'ı anlayabiliriz. Yeni çıkan eserlerden başını kaldıramayanlar da bunu biliyor elbet. Ama işlerine gelmiyor, bu gerçek. Sadece klasikleri okumanın yanlış olduğunu söylerler ama sürekli yeni çıkanları okumanın etkilerini düşünen az gibi. Sadece yeni eserleri okumak, şayet edebî eser vermek istiyorsak, çok yanlış bir metot. Akademik bir makale yazdığımızı düşünelim. Temeli muhakkak literatür olmalı. Zaten "Geçmişte bunlar yazıldı, benim de diyeceklerim şunlardır." demektir aslında akademisyenlik. Önceki tartışmaları ve birikmiş bilgiyi göz ardı ederek bilimsel eser veremeyiz. Edebî eser vermenin raconu da bu bence. Geçmişteki tartışmaları bilmeden yazmamalıyız. "Büyük şehirde, kalabalık içinde yalnız hisseden" bir karakter yazalım mesela. Klasikleri okumadıysak orijinal bir karakter yazdığımızı sanarız. Hâlbuki çokça işlenmiş bir konu değil mi bu? Sadece bugünün edebiyatından beslenenler, sanıyorum hiçbir zaman kaliteli eser veremeyeceklerdir. Bugünün edebiyatçılarına kulak tıkamak da aynı şekilde bir başka yanlış olur tabii. Onu da ifade etmek gerek.

Bu parça için;

I. Tartışmacı anlatım ağır basmaktadır.

II. Kanıları değiştirme amacı vardır.

III. Tanımlamaya yer verilmiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

6. Bugün ülkemizin nüfusu 81 milyon civarında. Peki, gelecek yıl ya da beş yıl sonra nüfusumuz ne olacak? BM'nin hazırladığı bir sitede her ülke, bölge ya da kıtanın bugünkü veya gelecekteki nüfusu, nüfus bileşimi hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşabiliyorsunuz. Örneğin Cumhuriyet'imizin 100. kuruluş yıl dönümünde nüfusumuz yaklaşık 85 milyon, 2050 yılında da 99 milyon olacakmış.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangilerine başvurulmuştur?

A) Tanımlama – örnekleme

B) Betimleme – karşılaştırma

C) Sayısal verilerden yararlanma – açıklama

D) Sayısal verilerden yararlanma – tartışma

E) Öyküleme – kişileştirme

7. Kaside kelimesinin asıl anlamı kast etmek, bir şeye yönelmek, doğru yolda bulunmaktır. Bir edebiyat terimi olarak ilk beyti kendi içinde, diğer beyitleri ilk beyitle kafiyeli olmak üzere en az 15 beyit uzunluğunda ve aynı vezinde söylenmiş nazım biçiminin adıdır. Genellikle 31 beyitten 99 beyte kadar uzunlukta yazılsa da beyit sayısı konusunda kesinlik bulunmamaktadır. Tanımlarda geçen "uzun şiir" ise görece bir niteleme olup terkibibend, terciibend dışındaki nazım şekillerine göre daha uzun yazılmasındandır. Kasidenin uzunluğu aslında kafiye bulma zorluğu ile de ilişkilidir. Kasideler divanlarda genellikle başta yer alır.

Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

B) Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.

C) Sayısal ifadelere yer verilmiştir.

D) Tanımlama yapılmıştır.

E) Benzetme vardır.

8. Sanatçının kitabında toplam on iki öykü bulunuyor. Öykülerin çoğunda zamanın ardıl akışı, hatırlamalar yoluyla ve bilinç akışı tekniği kullanılarak kesiliyor. "Mandalina"da; otogardaki veda sahnesiyle başlayan öykünün olay akışı, "Peruğuna ilk taktığı gün karşılaşmışlardı." cümlesiyle kesilip geriye dönülüyor ve Meryem'le Ceyhun'un tanışmaları, Ceyhun'un Meryem'i ailesiyle tanıştırması anlatıldıktan sonra öykü tekrar otogardaki veda sahnesine bağlanıyor. Aynı teknik, "Beraber Dönmek"te de söz konusu. Sorunlu bir kocası olan kadın kahraman, babaannesinin köydeki cenazesine geliyor; sabahleyin mezarlığa gidiş dönüş sürecinde, iç konuşmalar ve hatırlayışlarla öykünün düz, kronolojik akışı kırılıyor. Böylece olaylar, düz bir çizgide ardıl olarak değil de kesik kesik, bir içe bir dışa dönüşler hâlinde akıyor. Aynı kurgu tekniği, "Aziz Messi", "Müsait Bir Yerde", "Hayat Budur İşte" adlı öykülerde de var.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bir eleştiri yazısından alınmıştır.

B) Alıntıya yer verilmiştir.

C) Açıklayıcı anlatım ağır basmaktadır.

D) Okurun kanılarını değiştirme amacı vardır.

E) Örneklemeden yararlanılmıştır.

